

Miltä kuntien toimintaedellytykset näyttävät?

Lähde: Syys-lokakuussa 2025 toteutettu Kuntapäättäjäkysely, 2567 vastaajaa.

Kuntapäättäjäkysely 2025

Tarkka kysymysmuotoilu:

”Kun ajattelet valtuustokautta 2025–2029, miten paljon arvioit seuraavien asioiden vaikuttavan oman kuntasi toimintaedellytyksiin?”

Arviot asteikolla 1-5; 1=erittäin vähän; 5=erittäin paljon.

Ko. kysymyspatteristossa listatut 18 asiaa liittyvät kuntien valtionohjaukseen ja talouteen, toimintaympäristöön sekä kunnan omaan toimintaan.

**Talous ja valtionohjaus hallitsevat
kuntien toimintaedellytyksiä –
jo pitkään jatkunut trendi vahvistuu**

Talouteen ja valtionohjaukseen liittyvien asioiden arvioidaan vaikuttavan eniten oman kunnan toimintaedellytyksiin kuluvalle valtuustokaudella 2025-2029.

Viisi eniten vaikuttavaa asiaa

1. Talouskehitys omassa kunnassa (90 %)
2. Suomen talouden kehitys (90 %)
3. Valtionosuusuudistus (90 %)
4. Paikallisen ja/tai alueellisen elinkeinoelämän kehitys (87 %)
5. Lainsäädäntö ja valtionohjaus (85 %)

Viisi vähiten vaikuttavaa asiaa

1. Ilmastonmuutos ja luontokato (30%)
2. Maahanmuutto ja kotoutuminen (37%)
3. Digitalisaatio ja tekoäly (46%)
4. Kuntien erilaistuminen (48%)
5. Väestön sosioekonomiset erot (53%)

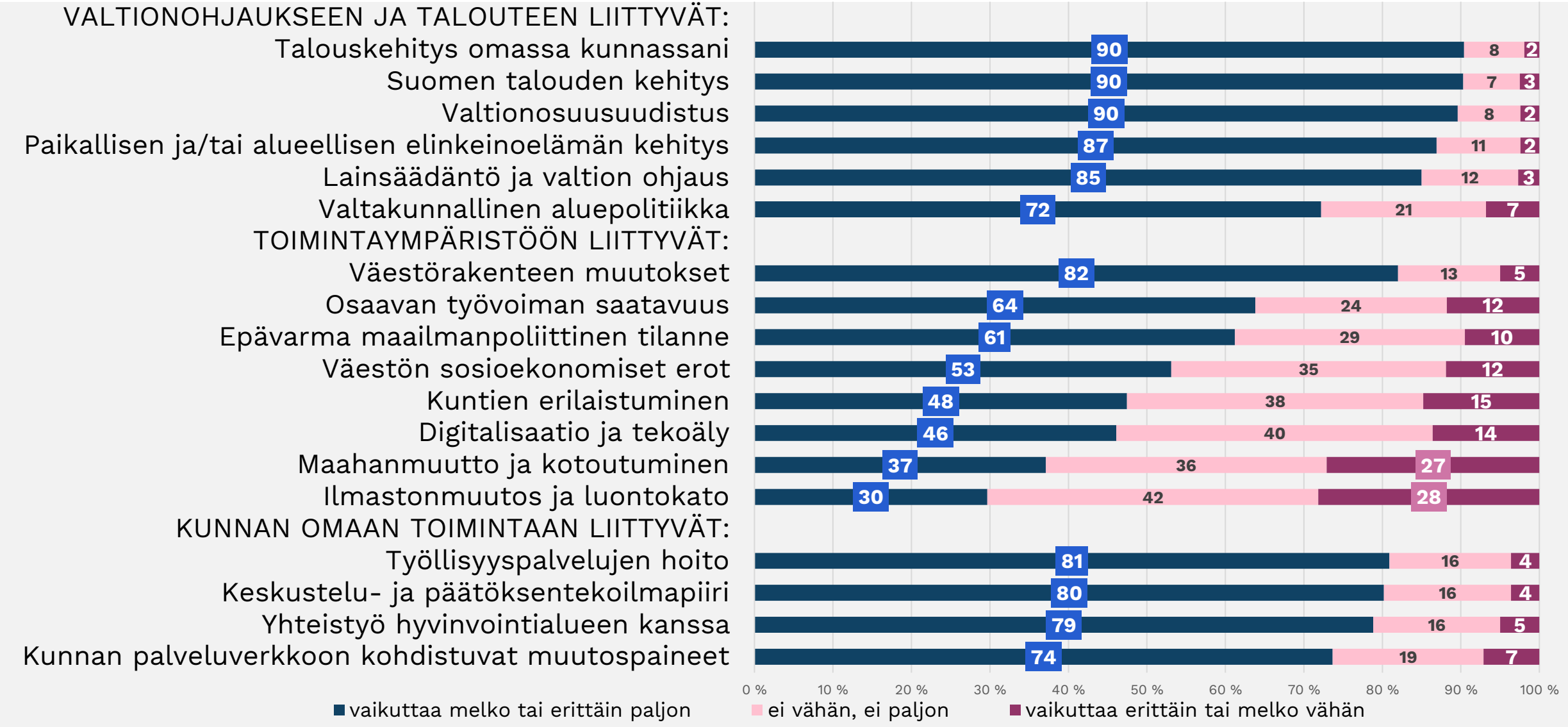
% vastanneista arvioi vaikuttavan melko tai erittäin paljon.

➔ Kuntien valtionohjaukseen ja talouteen liittyviä asioita

➔ Toimintaympäristöön liittyviä asioita

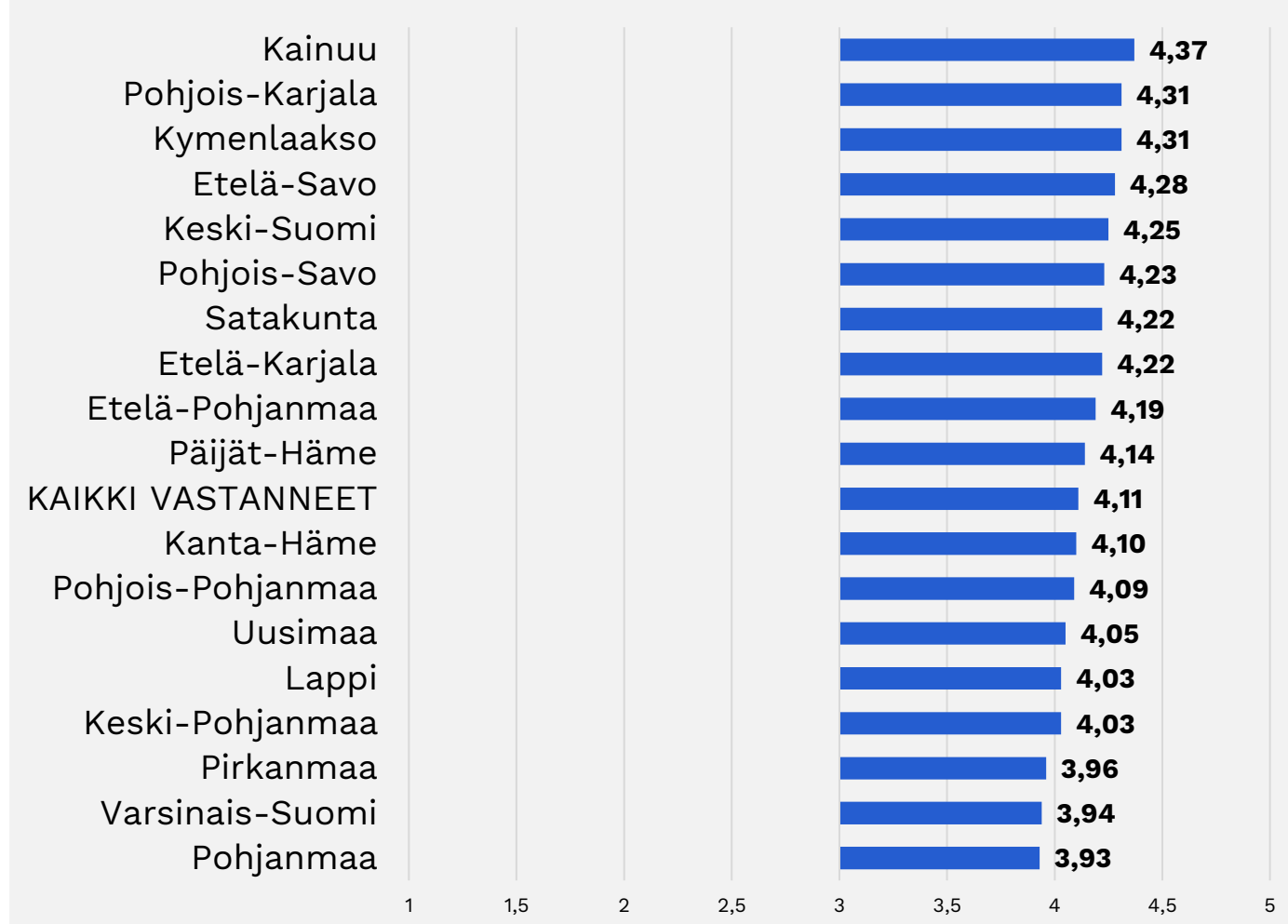
Oman kunnan toimintaedellytyksiin kuluvalle valtuustokaudella 2025-2029 vaikuttavat asiat luottamus henkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden arvioimina.

Vastausten %-jakaumat. (N=2549-2560)

Kahdeksan kymmenestä luottamushenkilöstä ja johtavasta viranhaltijasta arvioi väestörakenteen muutosten vaikuttavan melko tai erittäin paljon oman kunnan toimintaedellytyksiin kv-kaudella 2025-2029.

Väestörakenteen muutokset

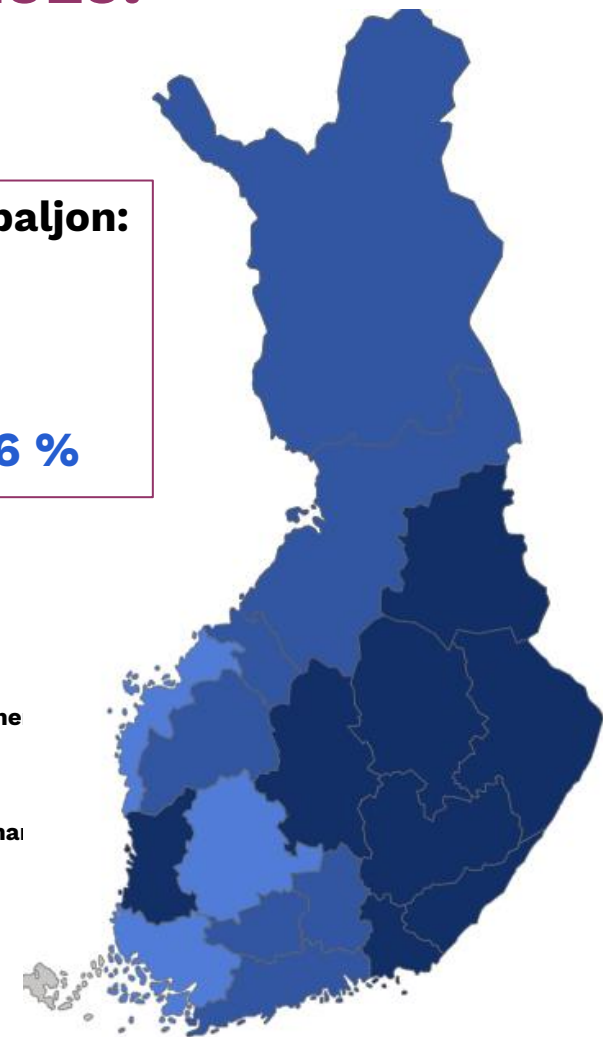

Vaikuttaa paljon:

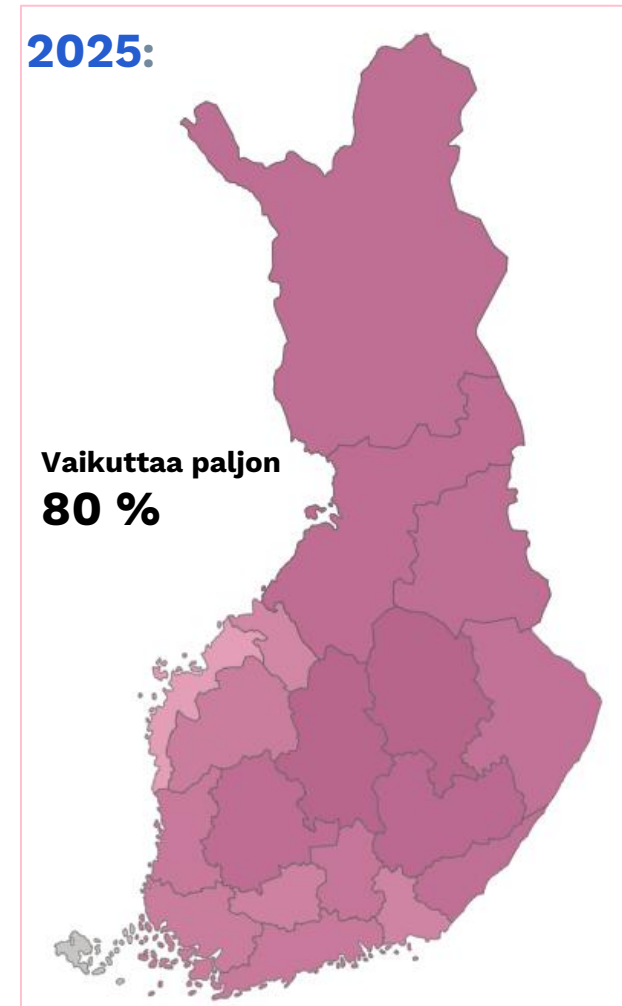
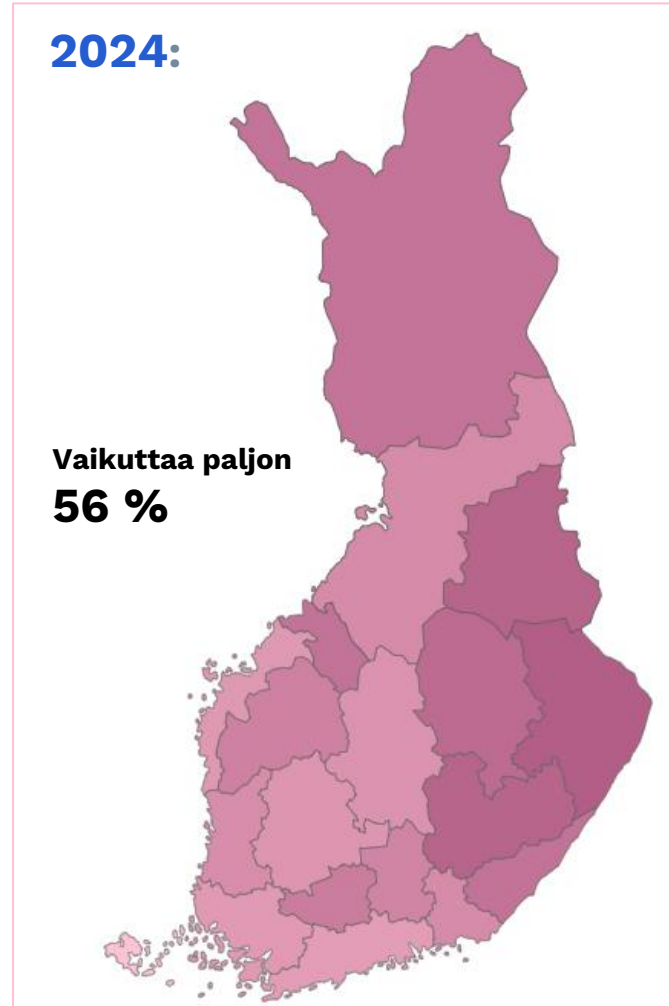
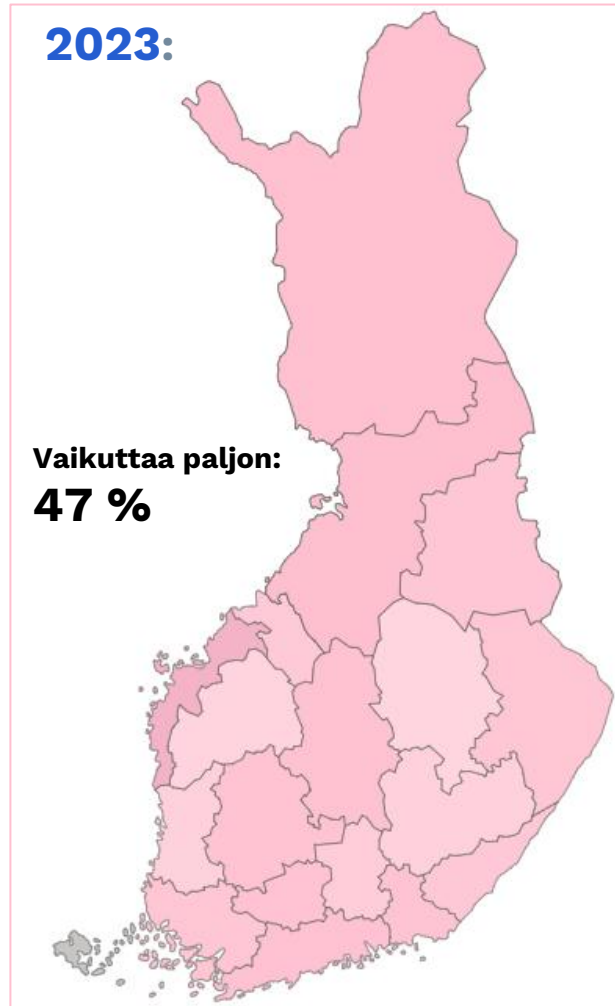
82 %

v. 2017: 66 %

Mitä tummemman sinine väritys, sitä enemmän väestörakenteen muutosten arvioidaan vaikuttavan oman kunnan toimintaedellytyksiin.

Luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden arviot keskustelu- ja päätöksentekoilmapiirin vaikutuksesta oman kunnan toimintaedellytyksiin 2023, 2024 ja 2025.

7 Maakunnittaiset keskiarvot asteikolla 1-5; mitä suurempi, arvo sitä suurempana vaikutusta pidetään oman kunnan toimintaedellytyksille. Mitä suurempi arvo, sitä tummempi väri.

Kuntapäättäjäkysely 2025

Tarkka kysymysmuotoilu:

”Kun ajattelet mitä kunnalliset päättäjät voivat tehdä kunnan elinvoimaisuuden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja parantamiseksi, miten *tärkeänä* pidät seuraaviin asioihin ja toimenpiteisiin panostamista oman kuntasi näkökulmasta?”

Arviot asteikolla 1-5; 1=ei lainkaan tärkeää; 5=erittäin tärkeää.

Ko. kysymyspatteristossa listatut 22 asiaa ja toimenpidettä liittyvät elinvoiman vahvistamiseen, yhteistyön kehittämiseen, talouteen, hallintoon ja organisaation kehittämiseen sekä kuntalaisten hyvinvointiin ja osallisuuteen.

**Paikallista elinvoimaa etsitään
yhteistyöllä, kaavoituksella uusia
asukkaita houkutteleamalla**

Tärkeimpänä ja vähiten tärkeinä pidetyt panostuskohteet elinvoimaisuuden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja parantamiseksi omassa kunnassa

Tärkeimpänä panostuskohteina pidetyt asiat: (% melko tai erittäin tärkeänä pitävät)

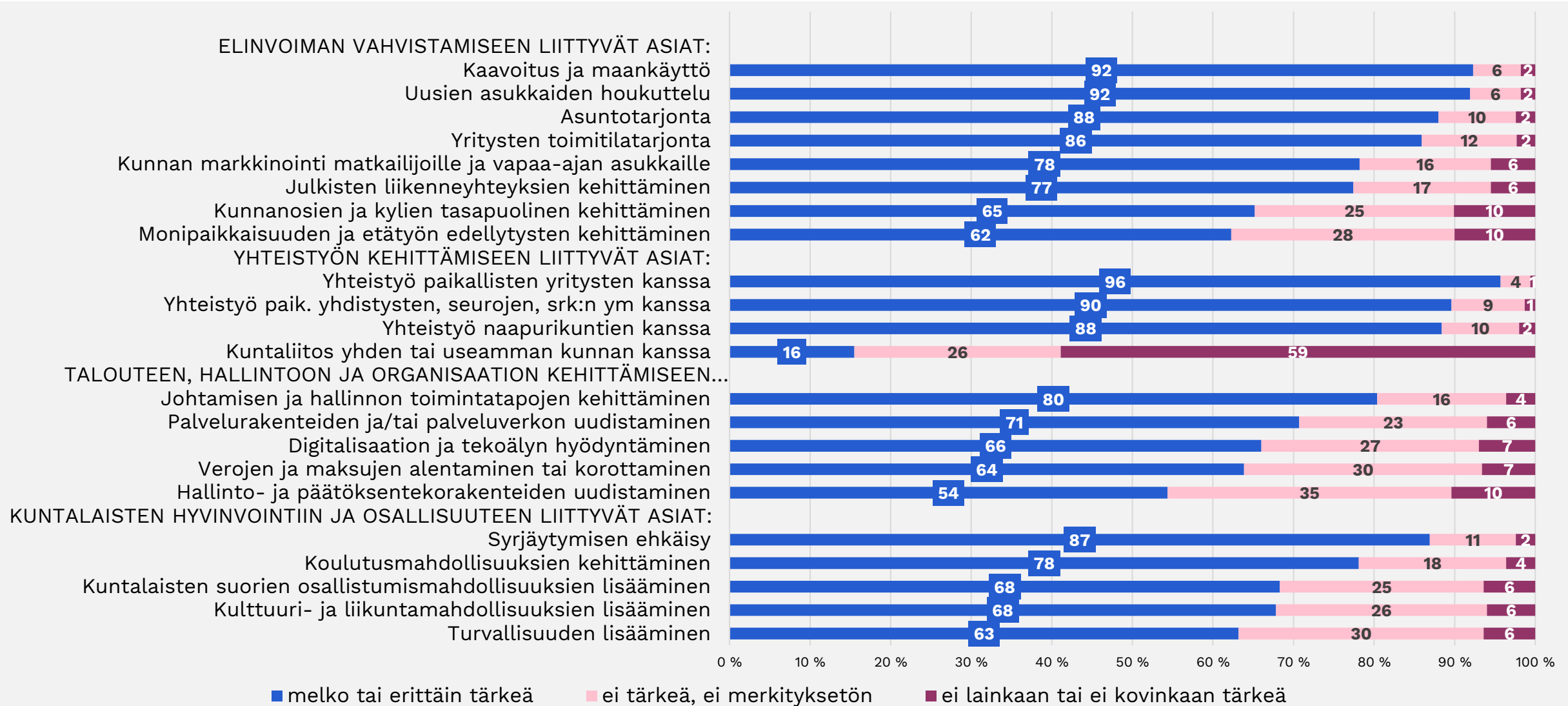
- 1. Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (96%)**
- 2. Kaavoitus ja maankäyttö (92%)**
- 3. Uusien asukkaiden houkuttelu (92%)**
4. Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, seurakunnan ym. kanssa (90%)
5. Yhteistyö naapurikuntien kanssa (88%)
6. Asuntotarjonta (88%)

Vähiten tärkeinä panostuskohteina pidetyt asiat: (% melko tai erittäin tärkeänä pitävät)

- 1. Kuntaliitos yhden tai useamman kunnan kanssa (16%)**
2. Hallinto- ja päätöksentekorakenteiden uudistaminen (54%)
3. Monipaikkaisuuden ja etätyön edellytysten kehittäminen (62%)
4. Turvallisuuden lisääminen (63%)
5. Verojen ja maksujen alentaminen tai korottaminen (64%)

Kuntien luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden arviot siitä miten tärkeänä pitää seuraaviin asioihin ja toimenpiteisiin panostamista oman kunnan näkökulmasta.

Vastausten perusjakaumat (%) (kolmiluokitus). (N=2549-2560)

Uusien asukkaiden houkuttelu *erittäin tärkeänä* pitävien osuuden kärjessä

**Erittäin tärkeänä panostuskohteina
pidettyjen asioiden TOP5**
(erittäin tärkeitä, %):

- 1) Uusien asukkaiden houkuttelu (59%)
- 2) Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (56%)
- 3) Kaavoitus ja maankäyttö (49%)
- 4) Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, seurakunnan ym. kanssa (44%)
- 5) Syrjäytymisen ehkäisy (44%)

**Pienimmät erittäin tärkeinä
panostuskohteina pidetyt asiat**
(erittäin tärkeitä, %):

- 1) Kuntaliitos yhden tai useamman kunnan kanssa (5%)
- 2) Hallinto- ja päätöksentekorakenteiden uudistaminen (16%)
- 3) Verojen ja maksujen alentaminen tai korottaminen (16%)
- 4) Digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen (16%)
- 5) Kuntalaisten suorien osallistumismahdollisuuksien lisääminen (18%)

**Arviot eri asioihin ja toimenpiteisiin
panostamisen tärkeydestä vaihtelevat
voimakkaimmin erikokoisissa kunnissa
ja maakuntien välillä – myös
luottamushenkilöiden puoluekannalla
on paljon merkitystä.**

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden näkemykset pitkälti suht yhteneväisiä

Luottamushenkilöt pitävät pääsääntöisesti kartoitettuihin asioihin panostamista tärkeämpänä kuin johtavat viranhaltijat.

Suurimmat näkemyserot luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välillä:

- ✓ **Koulutusmahdollisuuksien kehittäminen**
(81% vs. 71% -> 20%-yks.)
- ✓ **Kuntalaisten suorien osallistumismahdollisuuksien lisääminen**
(73% vs. 57% -> 16%-yks.)
- ✓ **Kunnan osien ja kylien tasapuolinen kehittäminen**
(72% vs. 51% -> 21%-yks.)

Naisvastaajat pitävät kartoitettuihin asioihin panostamista kautta linjan tärkeämpänä kuin miesvastaajat

Samanmielisyyttä naisten ja miesten välillä nähtävissä ennen kaikkea talouteen, hallintoon ja organisaation kehittämiseen liittyvistä asioista.

Naisvastaajilla korostuvat erityisesti paikallisuuteen ja kuntalaisten arkeen liittyvät asiat.

- **Suurimmat näkemyserot naisten ja miesten välillä:**
  - ✓ **Kuntalaisten suorien osallistumismahdollisuuksien lisääminen**
(76% vs. 60% -> ero 16%-yks.)
  - ✓ **Julkisten liikenneyhteyksien kehittäminen**
(84% vs. 70% -> ero 14%-yks.)
  - ✓ **Kunnanosien ja kylien tasapuolinen kehittäminen**
(72% vs. 58% -> ero 14%-yks.)
  - ✓ **Monipaikkaisuuden ja etätyön edellytysten kehittäminen**
(69% vs. 55% -> ero 14%-yks.)

Kaikissa ikäryhmissä vähintään puolet vastanneista luottamushenkilöistä ja johtavista viranhaltijoista pitää lähes kaikkiin listattuihin asioihin ja toimenpiteisiin panostamista melko tai erittäin tärkeänä.

Eniten merkittäviä ikäluokkien välisiä äärieroja on talouteen, hallintoon ja organisaation kehittämiseen liittyvissä, vähiten yhteistyön kehittämiseen liittyvissä asioissa.

Yksimielisimpiä eri-ikäiset vastanneet ovat seuraavien asioiden tärkeydestä:

- Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa
- Kaavoitus ja maankäyttö
- Yhteistyö naapurikuntien kanssa
- Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, seurakunnan ym. kanssa

Luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden arviot siitä miten tärkeänä pitää seuraaviin asioihin ja toimenpiteisiin panostamista oman kunnan näkökulmasta.

Tärkeimpänä pidetyt asiat **ikäluokittain**. % vastanneista pitää melko tai erittäin tärkeänä. (N=2529-2549)

Tärkeys- sija	alle 30-vuotiaat	30-39 – vuotiaat	40-49- vuotiaat	50-59- vuotiaat	60-69- vuotiaat	väh. 70-vuotiaat
1	Asuntotarjonta (95%)	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (96%)	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (96%)	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (96%)	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (96%)	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (95%)
2	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (95%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (91%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (91%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (94%)	Kaavoitus ja maankäyttö (94%)	Kaavoitus ja maankäyttö (94%)
3	Kaavoitus ja maankäyttö (93%)	Kaavoitus ja maankäyttö (90%)	Yhteistyö naapurikuntien kanssa (91%)	Kaavoitus ja maankäyttö (93%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (94%)	Syrjäytymisen ehkäisy (92%)
4	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (93%)	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (90%)	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (90%)	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (88%)	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (91%)	Yhteistyö naapurikuntien kanssa (88%)
5	Uusien asukkaiden houkuttelu (91%)	Asuntotarjonta (89%)	Kaavoitus ja maankäyttö (90%)	Asuntotarjonta (88%)	Syrjäytymisen ehkäisy (90%)	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (87%)

Luottamushenkilöiden näkemykset listattuihin asioihin ja toimenpiteisiin panostamisen tärkeydestä vaihtelevat lähes kautta linjan merkittävästi eri puolueistaan mukaan.

Suurimmat puolueiden väliset äärierot:

- **Monipaikkaisuuden ja etätyön edellytysten kehittäminen** (33 %-yks.)
- **Kunnan osien ja kylien tasapuolinen kehittäminen** (31 %-yks.)
- **Hallinto- ja päätöksentekorakenteiden uudistaminen** (31 %-yks.)
- **Verojen ja maksujen alentaminen tai korottaminen** (30 %-yks.)
- **Kuntalaisten suorien osallistumismahdollisuuksien lisääminen** (30 %-yks.)
- **Kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksien lisääminen** (29 %-yks.)

Pienimmät puolueiden väliset äärierot:

- **Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa** (9 %-yks.)
- **Yhteistyö naapurikuntien kanssa** (10 %-yks.)
- **Uusien asukkaiden houkuttelu** (11 %-yks.)

Luottamushenkilöiden arviot siitä miten tärkeänä pitää seuraaviin asioihin ja toimenpiteisiin panostamista oman kunnan näkökulmasta.

Tärkeimpänä pidetyt asiat puolueittain. % vastanneista pitää melko tai erittäin tärkeänä. (N=1771-1783)

PUOLUE	Tärkeimmät 1	Tärkeimmät 2	Tärkeimmät 3
KOK	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (98%)	Kaavoitus ja maankäyttö (96%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (92%)
PS	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (100%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (94%)	Yritysten toimitilatarjonta (90%)
KESK	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (98%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (95%)	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (93%)
KD	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (97%)	Yhteistyö paik. yhdistysten, seurojen, srk:n ym kanssa (97%)	Kaavoitus ja maankäyttö & Asuntotarjonta & Uusien asukkaiden houkuttelu (92%)
RKP	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (95%)	Kaavoitus ja maankäyttö (93%)	Asuntotarjonta (93%)
SDP	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (96%)	Syrjäytymisen ehkäisy (96%)	Kaavoitus ja maankäyttö (94%)
VAS	Syrjäytymisen ehkäisy (99%)	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (94%)	Kaavoitus ja maankäyttö (93%)
VIHR	Kaavoitus ja maankäyttö (93%)	Yritysten toimitilatarjonta (93%)	Syrjäytymisen ehkäisy (93%)
VALITSIJAYHDISTYKSET	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (96%)	Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (95%)	Syrjäytymisen ehkäisy (95%)
MUUT PIENPUOLUEET	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (92%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (88%)	Yhteistyö naapurikuntien kanssa & Koulutusmahdollisuuksien kehittäminen (88%)

Kuntakokoluokkien välillä pääsääntöisesti merkittäviä näkemyseroja listattuihin asioihin ja toimenpiteisiin panostamisen tärkeydestä.

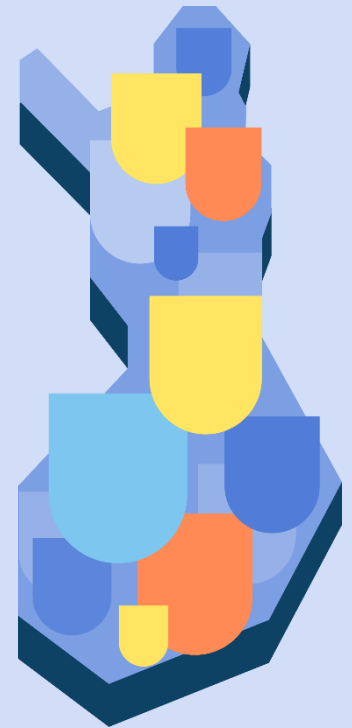
Tarkasteltuja asioita ja toimenpiteitä pidetään yleensä tärkeinä panostuskohteina kaikenkokoisissa kunnissa.

Suurimmat kuntakokoluokkien väliset äärierot:

- **Monipaikkaisuuden ja etätyön edellytysten kehittäminen** (42 %-yks.)
- **Uusien asukkaiden houkuttelu** (38 %-yks.)
- **Turvallisuuden lisääminen** (31 %-yks.)
- Kunnan markkinointi matkailijoille ja vapaa-ajan asukkaille (23 %-yks.)
- Julkisten liikenneyhteyksien kehittäminen (20 %-yks.)

Pienimmät kuntakokoluokkien väliset äärierot:

- **Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa** (4 %-yks.)
- **Syrjäytymisen ehkäisy** (4 %-yks.)
- Asuntotarjonta (6 %-yks.)
- Kunnanosien ja kylien tasapuolinen kehittäminen (6 %-yks.)
- Johtamisen ja hallinnon toimintatapojen kehittäminen (8 %-yks.)
- Hallinto- ja päätöksentekorakenteiden uudistaminen (8 %-yks.)

Luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden arviot siitä miten tärkeänä pitää seuraaviin asioihin ja toimenpiteisiin panostamista oman kunnan näkökulmasta.

Tärkeimpänä pidetyt asiat kuntakokoluokittain. % vastanneista pitää melko/erittäin tärkeänä. (N=2537-2557)

Kuntakokoluokka	Tärkeimmät 1	Tärkeimmät 2	Tärkeimmät 3
Alle 5 000 as.	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (95%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (95%)	Yhteistyö naapurikuntien kanssa & Yhteistyö paikall. yhdistysten, seurojen, srk:n ym. kanssa (93%)
5 000 - 10 000 as.	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (97%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (96%)	Kaavoitus ja maankäyttö (92%)
10 001 - 20 000 as.	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (97%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (95%)	Kaavoitus ja maankäyttö (94%)
20 001 - 50 000 as.	Kaavoitus ja maankäyttö (97%)	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (95%)	Yritysten toimitilatarjonta (91%)
50 001 - 100 000 as.	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (97%)	Uusien asukkaiden houkuttelu (96%)	Kaavoitus ja maankäyttö (95%)
yli 100 000 as.	Kaavoitus ja maankäyttö (98%)	Yritysten toimitilatarjonta (96%)	Asuntotarjonta & Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (93%)

Myös maakuntien välillä pääsääntöisesti merkittäviä näkemyseroja listattuihin asioihin ja toimenpiteisiin panostamisen tärkeydestä.

Suurimmat maakuntien väliset äärierot:

- **Monipaikkaisuuden ja etätyön edellytysten kehittäminen (49 %-yks.)**
- **Julkisten liikenneyhteyksien kehittäminen (39 %-yks.)**
- **Kunnan markkinointi matkailijoille ja vapaa-ajan asukkaille (38 %-yks.)**
- **Palvelurakenteiden ja/tai palveluverkon uudistaminen (34 %-yks.)**
- **Digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen (33 %-yks.)**

Pienimmät maakuntien väliset äärierot:

- **Yhteistyö paikallisten yhdistysten, seurojen, seurakunnan ym. kanssa (9 %-yks.)**
- Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa (11 %-yks.)
- Yhteistyö naapurikuntien kanssa (11 %-yks.)
- Syrjäytymisen ehkäisy (12 %-yks.)

Suurista maakuntien välillä näkyvistä näkemyseroista huolimatta kolmen tärkeimmän panostuskohteen joukossa on usein samat toimenpiteet, jotka saavat kokonaistarkastelussakin korkeimmat tärkeysarviot.

- **Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa kärkikolmikossa kaikissa maakunnissa,**
- **Uusien asukkaiden houkuttelu** lähes kaikissa maakunnissa
- **Kaavoitus ja maankäyttö** joka toisessa maakunnassa.

Lisätietoja Kuntapäättäjäkyselystä 2025 ja jo julkistetuista osatuloksista:

www.kuntaliitto.fi/kuntapaattajakysely-2025

Tiedote 9.12.2025: Kuntaliiton ja MDI:n selvitys: Taloushaasteista huolimatta kuntapäättäjät suhtautuvat alkaneeseen valtuustokauteen luottavaisesti

Tiedote 17.12.2025: Keskustelu- ja päätöksentekoilmapiirillä suuri merkitys kunnan menestykselle

Tiedote 29.1.2025: Kuntapäättäjät etsivät paikallista elinvoimaa yritysysteistyöllä, kaavoituksella ja uusia asukkaita houkuttelemalla

Marianne Pekola-Sjöblom

p. 050 337 5634

marianne.pekola-sjoblom @ kuntaliitto.fi

@M_PekolaSjoblom

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi